

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя

Бездухов О. А.

**ПРАКТИКУМ
З СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ**

Ніжин 2025

УДК 338.48-44(1-22)(076)

Затверджено вченою радою Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

Рецензенти: доцент кафедри географії, туризму та спорту НДУ ім. М. Гоголя, канд. геогр. наук Філоненко І. М., доцент кафедри географії, туризму та спорту НДУ ім. М. Гоголя, канд. геогр. наук Філоненко Ю. М.

Бездухов, О. А.

Практикум з сільського зеленого туризму. Ніжин: НДУ ім. Миколи Гоголя, 2025. 24 с.

Практикум містить завдання до аудиторних практичних занять з сільського зеленого туризму. Призначений для студентів закладів вищої освіти, які навчаються на спеціальностях А4 Середня освіта А4.07 Географія, С6 Географія та регіональні студії, J3 Туризм та рекреація. У ньому запропоновані контрольні запитання і завдання до кожної теми, підібрано певний обсяг ілюстративного та довідкового матеріалу.

Посібник адресовано студентам як денної, так і заочної форм навчання.

ЗМІСТ

ТЕМА 1. Основні поняття та концепції сільського зеленого туризму	4
ТЕМА 2. Історія розвитку сільського зеленого туризму	5
ТЕМА 3. Сільський зелений туризм у сучасному туристичному бізнесі. .6	
ТЕМА 4. Організація та планування сільського зеленого туризму.....	7
ТЕМА 5. Менеджмент у сільському зеленому туризмі	8
ТЕМА 6. Маркетинг у сільському зеленому туризмі	9
ТЕМА 7. Організаційно-законодавче забезпечення зеленого туризму в Україні.....	11
ТЕМА 8. Сучасний стан та перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Україні.....	13
ТЕМА 9. Особливості розвитку сільського зеленого туризму в Чернігівській області.....	14
Рекомендована література.....	16
Додатки.....	18

ТЕМА 1. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА КОНЦЕПЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ

Контрольні запитання до теми:

1. Сутність поняття «сільський туризм».
2. Відмінності між «сільським» та «міським» туризмом.
3. Сутність поняття «агротуризм».
4. Сутність поняття «екологічний туризм».
5. Принципи та функції сільського туризму.
6. Форми організації відпочинку в сільському туризмі.
7. Агрорекреаційні ресурси: сутність та значення.
8. Що таке чинники, і як вони впливають на розвиток сільського туризму?
9. Вплив географічного положення на розміщення сільського туризму.
10. Вплив окремих компонентів природного середовища на розвиток і розміщення сільського туризму.
11. Вплив історичних та культурних ресурсів на розвиток сільського туризму.
12. Вплив економічних та соціальних чинників на розвиток сільського туризму.
13. Роль масових громадських заходів у розвитку сільського туризму.
14. Сільські музеї як об'єкти туризму.
15. Специфіка турпродукту сільського зеленого туризму.
16. Типологія сільських поселень України.
17. Критерії визначення сільських поселень в країнах світу.

Завдання:

1. Випишіть з наукових джерел та нормативно-правових актів тлумачення понять «сільський туризм», «зелений туризм», «екологічний туризм», «аграрний туризм», «фермерський туризм» (Додаток А). Результати оформіть у вигляді таблиці:

Таблиця 1.

Тлумачення понять сільського зеленого туризму

№	Автор	Джерело	Визначення	Примітка

2. Заповніть таблицю основних цінних ознак сільського (зеленого) туризму для гостей і туристів та для домогосподарств і села (Додаток Б).

Таблиця 2.

Основні ознаки сільського зеленого туризму

Для господарств і села	Для гостей і туристів

3. Випишіть з різних наукових джерел критерії визначення сільських поселень у різних країнах світу. Результати оформіть у вигляді таблиці. На основі результатів таблиці визначіть спільні критерії окреслення статусу «сільська територія». Обґрунтуйте свою думку у висновках.

Таблиця 3.

Критерії визначення сільських поселень у різних країнах світу

№	Країна	Критерії виділення «сільських територій»	Джерело	Примітка

ТЕМА 2. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ

Контрольні запитання до теми:

1. Коли і де був започаткований сільський туризм в Європі?
2. Які напрями становлення сільського туризму у Західній Європі у 2-й пол. XIX століття?
3. За якими концепціями відбувалися зміни сільського туризму у Великобританії у XX ст.
4. Виникнення і становлення приватних засобів розміщення за типом В&В (кінець 40-х років XX століття).
5. Прототип сучасного американського В&В.
6. Організатори В&В - родини фермерів у США.
7. Які періоди становлення і розвитку сільського туризму можна виділили в Україні?
8. Коли почав зароджуватися сільський туризм в Україні? З якими подіями це було пов'язане?
9. З якими процесами пов'язане зародження сільського туризму в Україні в кінці XIX ст.?
10. Які громадські організації займалися на початку XX ст. сільським туризмом на Галичині?
11. Як розвивався сільський туризм в незалежній Україні?
12. Які здобутки «Спілки сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні» за роки її існування?

Завдання:

1. Підготуйте реферативне повідомлення по одній із запропонованих тем:

- 1) Історія і передумови виникнення сільського туризму в світі.

- 2) Історія виникнення і становлення приватних засобів розміщення за типом В&В.
- 3) Прототип сучасного американського В&В.
- 4) Світова практика В&В типів засобів розміщення.
- 5) Етапи розвитку сільського зеленого туризму в Україні.
- 6) Етап зародження сільського туризму в Україні.
- 7) Етап становлення сільського туризму у кінці ХІХ ст. – на початку ХХ ст.
- 8) Етап становлення приватного квартирного сектору сільського туризму у рекреаційних зонах України в другій половині ХХ ст.
- 9) Сучасний період розвитку сільського туризму як самостійної сфери туризму.
- 10) Спілка сприяння розвитку сільського туризму в Україні.
- 11) Становлення приватних форм сільського зеленого туризму в різних регіонах України.
- 12) Становлення правових форм сільського зеленого туризму в Україні.

Методичні поради до написання реферату

Реферат – це коротке викладення основних положень вчення, наукової чи навчальної проблеми у письмовому вигляді. Реферат готується, як правило, на основі аналізу декількох джерел інформації, зміст яких вільно і компактно викладається у доступній для розуміння формі. Його обсяг складає не менше 5 – 7 сторінок. На початку роботи міститься план реферату, наприкінці – список використаних джерел.

Вимоги до реферату: реферат повинен мати характер самостійного дослідження запропонованої літератури. Текст реферату слід структурувати (виділити розділи, параграфи тощо); дається аналіз вивченої літератури та пропонується власна інтерпретація висновків та фактів, з якими ознайомився студент під час роботи над основними джерелами.

*Робота виконується (пишеться чітким почерком або друкується) на одній сторінці аркуша білого паперу формату А4 (210*297 мм), через півтора інтервали. Текст набирається шрифтом Times New Roman 14, між рядками інтервал - 1,5 (30 рядків на сторінку). Поля таких розмірів: ліве 30 мм, праве – 15 мм, верхнє і нижнє – 20 мм. Вирівнювання за шириною. Відступи абзаців – 1,25 см. Нумерацію сторінок подають арабськими цифрами. Титульний аркуш – перша сторінка реферату. Його включають до загальної нумерації сторінок, проте не нумерують. На наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.*

ТЕМА 3. СІЛЬСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ У СУЧАСНОМУ ТУРИСТИЧНОМУ БІЗНЕСІ

Контрольні запитання до теми:

1. Європейські громадські організації у сфері сільського туризму та їх функції.
2. Всесвітня програма екологічної сертифікації сільської туристичної діяльності «Зелена куля-21».
3. Досвід організації сільського туризму у країнах Східної та Центральної Європи.
4. Досвід організації сільського туризму у країнах Північної та Західної Європи.
5. Досвід організації сільського туризму у країнах Південної Європи.

Завдання:

1. Ознайомтесь з різними підходами до організації сільського зеленого туризму в різних країнах Європи. Зробіть письмову порівняльну характеристику категоризації сільського житла в різних країнах Європи.
2. Розробіть власну категоризацію сільського житла для України.
3. Підготуйте презентацію на тему: «Сучасний стан та перспективи розвитку сільського туризму в» (країна на вільний вибір студента).

Зміст

- 1) Місце сільського туризму в туристичній галузі країни.
- 2) Чинники розвитку сільського туризму.
- 3) Види та організаційні форми сільського туризму.
- 4) Система категоризації та особливості послуг.
- 5) Географія сільського туризму.
- 6) Кластерні моделі організації сільського туризму (спеціалізація).
- 7) Тенденції та прогнози розвитку сільського туризму в досліджуваній країні.
- 8) Роль влади та громадськості у розвитку сільського туризму.
- 9) Проблеми розвитку сільського туризму.
- 10) Перспективи розвитку сільського туризму.

ТЕМА 4. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПЛАНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ

Контрольні запитання до теми:

1. Які основні етапи процесу планування розвитку сільського зеленого туризму?
2. Які методи дослідження використовуються при плануванні сільського зеленого туризму?
3. Які фактори слід враховувати при аналізі потенціалу сільської території для розвитку зеленого туризму?
4. Як оцінити економічну ефективність проєктів у сфері сільського зеленого туризму?
5. Які екологічні аспекти необхідно враховувати при плануванні сільського зеленого туризму?
6. Які соціально-культурні наслідки розвитку сільського зеленого туризму слід передбачати та враховувати?
7. Які стратегічні документи можуть визначати напрямки розвитку сільського зеленого туризму на регіональному та місцевому рівнях?
8. Які механізми фінансової підтримки можуть бути залучені для розвитку сільського зеленого туризму?
9. Яка роль місцевої громади у процесі планування та розвитку сільського зеленого туризму?
10. Як скласти бізнес-план для об'єкта сільського зеленого туризму?

Завдання:

1. Запропонуйте власну схему алгоритму гостьового циклу сільського зеленого туризму.

2. Ви власник агрооселі. Запропонуйте власний бізнес-план господарської діяльності вашої агрооселі. Бізнес-план повинен передбачати такі типові розділи:

1) Цілі і завдання.

2) Характеристику індивідуального господарства (власник, господарські ресурси, можливість виробництва).

3) Характеристику підсобного підприємництва (вид продукції (послуг), для кого вони призначені, яким чином буде організовано надання послуг, витрати, пов'язані з початком справи).

4) Інвестиції у господарство і сферу агротуристичних послуг (напрямок та величина сільськогосподарської продукції й кошти, наявні туристичні послуги й кошти).

5) Управління (підготовка і досвід задіяних у справу).

6) Аналіз ринку продукту чи послуг (детальний опис, ціна, реклама, розповсюдження, продаж, ринок діяльності, конкуренція).

7) Аналіз переваг і недоліків, можливостей і перешкод діяльності.

8) Фінансовий аналіз (баланс основних засобів, господарські результати, рух готівки).

ТЕМА 5. МЕНЕДЖМЕНТ У СІЛЬСЬКОМУ ЗЕЛЕНОМУ ТУРИЗМІ

Контрольні запитання до теми:

1. Які особливості управління бізнесом у сфері сільського зеленого туризму порівняно з іншими видами туризму?

2. Назвіть основні цілі та завдання менеджменту в сільському зеленому туризмі.

3. Які основні принципи ефективного управління в сільському зеленому туризмі?

4. Охарактеризуйте основні зацікавлені сторони (стейкхолдери) у сільському зеленому туризмі та їхні інтереси.

5. Які особливості управління персоналом у сфері сільського зеленого туризму?

6. Які основні вимоги до кваліфікації персоналу, залученого до сільського зеленого туризму?

7. Які методи мотивації персоналу можуть бути ефективними в сільському зеленому туризмі?

8. Як організувати навчання та підвищення кваліфікації персоналу в сільському зеленому туризмі?

9. Які особливості формування команди в сімейному бізнесі у сфері сільського зеленого туризму?

10. Чому управління якістю є важливим аспектом менеджменту в сільському зеленому туризмі?

11. Які основні джерела фінансування можуть бути доступні для розвитку об'єктів сільського зеленого туризму?

12. Які основні фінансові показники використовуються для аналізу діяльності об'єктів сільського зеленого туризму?

Завдання:

1. Менеджмент часу у сільському туризмі найперше включає врахування певних циклів у бізнесі, зокрема, коливання попиту і реагування на них, тобто розподіл і планування робіт, визначення обов'язків господаря агрооселі і його родини чи помічників, координацію їх дій. Ви власник агрооселі. Запропонуйте власні схеми найголовніших циклів у сільському зеленому туризмі для вашої агрооселі: річного, за місяцями, тижневого, денного.

2. Під час формулювання системи цілей (інтересів) місцевого розвитку і сільського туризму необхідно враховувати п'ять основних вимог (вони називаються SMART-детермінантами). А саме:

1. Specific (визначеність);
2. Measurable (вимірність);
3. Achievable (досяжність);
4. Related (співвіднесеність);
5. Time-bound (часова обмеженість).

Виходячи з цього сформулюйте економічні, ресурсні, інноваційні, соціальні цілі, а також цілі престижу для вашої агрооселі.

3. Намалюйте модель впливу імідж-менеджменту розвитку сільського зеленого туризму на розвиток сільських територій. Як на імідж сільського зеленого туризму впливають такі структурні компоненти: статус, місце розвитку сільського зеленого туризму серед інших країн світу, територіальна символіка, розвиток інфраструктури.

ТЕМА 6. МАРКЕТИНГ У СІЛЬСЬКОМУ ЗЕЛЕНОМУ ТУРИЗМІ

Контрольні запитання до теми:

1. Сутність маркетингу сільського туризму.
2. Форми реалізації сільського туристичного продукту на внутрішньому туристичному ринку.
3. Етапи маркетингової діяльності у сільському туризмі.
4. Роль громадських організацій у проведенні маркетингу сільського туризму.
5. Маркетингова інформаційна система та її структура.
6. Організація рекламної діяльності у сфері сільського туризму.
7. Етапи формування ціни на сільський туристичний продукт.
8. Які чинники впливають на рівень ціни?
9. Що необхідно враховувати при встановленні цін?
10. Психологічне ціноутворення, що це?
11. Стосовно туризму маркетинг це -(продовжіть думку).

Завдання:

1. Проаналізуйте контент веб-сайтів садиб України, зокрема їх логотипи та поточне позиціонування. Визначте роль та значення брендингу агросадиби у процесі формування її атрактивності. Проаналізуйте основні інструменти та досвід туристичного брендингу садиб (Додаток В). На основі загальних етапів створення бренду надайте пропозиції щодо створення бренду адміністративної області (регіон на вибір здобувача освіти) в галузі сільського відпочинку. Результати оформіть у вигляді таблиці 4.

Таблиця 4.

Етапи створення бренду

№	Назва етапу	Його завдання
1	Постановка цілей	Аналіз місії компанії або організації (підприємства). Визначення місця бренду в архітектурі брендів компанії або організації. Визначення бажаного стану бренду (якостей, життєвого циклу, конкурентних переваг).
2	Планування проєкту	Аналіз наявних ресурсів (фінансових, людських, знань і т. д.). Визначення команди замовників, учасників і виконавців. Визначення термінів проєкту. Виявлення інших умов або обмежуючих факторів.
3	Аналіз поточного стану бренду (тільки для існуючих брендів)	Обізнаність про бренд у цільовій аудиторії. Знання про бренд цільової аудиторії. Ставлення до бренду цільової аудиторії. Рівень лояльності до бренду. Визначення відповідності поточного стану бренду бажаному.
4	Аналіз ринкової ситуації	Аналіз конкурентів (асортимент, цільова аудиторія, позиціонування, методи просування, ціноутворення). Аналіз передбачуваної цільової аудиторії (характеристики, переваги). Моделі поведінки споживачів.
5	Формулювання сутності бренду	Місія, позиціонування і корисність бренду для цільової аудиторії. Індивідуальність: цінності, асоціації, риси, конкурентні переваги. Атрибути бренду (ім'я, логотип або фірмовий знак, персонаж або герой, шрифт, упаковка і т. д.).
6	Стратегія управління брендом	Розробка правил створення маркетингових матеріалів і опис процедур по управлінню брендом (бренд-бук). Визначення осіб, відповідальних за розвиток бренду (зберігачів бренду). Розробка плану дій по просуванню бренду (інтегровані маркетингові комунікації).
7	Просування бренду інтегровані маркетингові	Медіаплан. -Виготовлення рекламної продукції. Розміщення рекламної продукції в каналах комунікацій. Комплексні програми лояльності.
8	Моніторинг бренду і оцінка ефективності дій	Моніторинг вимірюваних параметрів (KPI) бренду, визначених на етапі 1. Порівняння поточного стану бренду з бажаним. Корекція стратегії або тактики.

2. Визначіться із цільовою аудиторією та запропонуйте концепцію власної агросадиби. Заповніть таблицю 5.

Таблиця 5.

Коротка характеристика концепції агросадиби

№	Складові концепції	Опис
1.	Цільова аудиторія	
2.	Спеціалізація	
3.	Особливості стилю місця проживання	
4.	Особливості оформлення обійстя	
5.	Особливості меню	
6.	Перелік додаткових послуг	
7.	Цінова політика	
8.	Постачальники	

3. Попередньо дослідивши веб-сайти підприємств і організацій, які спеціалізуються на посередницькій маркетинговій діяльності в сільському туризмі, розробіть дизайн власного веб-сайту, вказавши, яку інформацію на ньому варто розмістити.

4. Сплануйте та розрахуйте вартість рекламних заходів по просуванню агротуристичного продукту на вітчизняний та зарубіжні ринки. Обґрунтуйте оптимальний варіант. Заповніть таблицю.

Таблиця 6

Вартість реклами агросадиби на рік

Вид реклами	Вартість 1-разового рекламного звернення	Періодичність рекламних звернень	Загальна вартість реклами
Всього			

ТЕМА 7. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Контрольні запитання до теми:

1. Якими законами закладено правову базу діяльності туристичної галузі?
2. Згідно з якими принципами реалізується державна політика в галузі туризму?
3. Які основні напрями державної політики в сфері розвитку туризму?
4. Назвіть основний нормативно-правовий документ, що регламентує туристичну діяльність?
5. Яка звітність встановлена законодавством для власників ОСГ та СФГ?
6. Якими діями державних органів влади забезпечується розвиток туризму?
7. Основні проблеми які є у забезпеченні нормативно-правової бази розвитку сфери зеленого туризму?
8. Які категорії нормативно-правових актів регулюють розвиток сільського туризму в Україні?

9. Назвіть головні нормативно-правові акти, які регулюють розвиток сільського туризму в Україні?

Завдання:

1. Проведіть аналіз законодавчих актів у сфері сільського зеленого туризму щодо вживання термінів сільський (зелений) туризм та ведення підприємницької діяльності у сфері сільського (зеленого) туризму, продовжіть заповнення таблиці 7.

Таблиця 7

Визначення поняття «сільський зелений туризм», згідно чинного законодавства України

Закон	Характеристика	Значення
Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 р.	«сільський туризм» - це самостійний вид туризму, який не ототожнюється з «зеленим», а «зелений туризм» - є синонімом екологічного туризму	Ст. 6. Що розвиток екологічного (зеленого) та сільського туризму є пріоритетним напрямом державної політики у цій галузі; <i>Так, оцінюючи його вплив на соціально-економічне та екологічне середовище, можемо віднести цей вид діяльності до сфери соціально-еколого-економічного комплексу</i> - створює робочі місця; - є джерелом валютних надходжень до бюджетів різних рівнів; - стимулює розвиток сфери послуг; - здійснює охорону навколишнього природного середовища; - відроджує та зберігає місцеві звичаї, традиції та пам'ятки історико-культурної спадщини; - покращує культурно-освітній рівень сільського населення;

2. Проаналізуйте структуру проекту закону України «Про сільський та сільський зелений туризм» і здійсніть аналіз державної політики у сфері сільського зеленого туризму.

3. Опрацюйте розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року» – документ, який визначає розвиток туристичної діяльності в Україні.

4. Подайте характеристику складових формування та реалізації державної політики у сфері сільського зеленого туризму, основних напрямів реалізації Стратегії, механізмів та інструментів реалізації Стратегії щодо розвитку сільського зеленого туризму.

ТЕМА 8. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.

Контрольні запитання до теми:

1. Наскільки розвинена інфраструктура сільського зеленого туризму в різних регіонах України? Які існують диспропорції?
2. Які соціально-економічні переваги та недоліки розвитку сільського зеленого туризму вже відчуваються в сільських громадах?
3. Яка роль держави та місцевих органів влади у підтримці та регулюванні сільського зеленого туризму? Чи є ефективні програми підтримки?
4. Які основні проблеми та виклики стримують подальший розвиток сільського зеленого туризму в Україні на сучасному етапі?
5. Як вплинула повномасштабна війна на стан сільського зеленого туризму в Україні? Які регіони постраждали найбільше?
6. Який рівень обізнаності українців та іноземних туристів про можливості сільського зеленого туризму в Україні?
7. Як використовуються сучасні технології (інтернет, соціальні мережі, онлайн-платформи бронювання) для розвитку та просування сільського зеленого туризму?
8. Які існують успішні приклади розвитку сільського зеленого туризму в окремих регіонах України, які можуть слугувати орієнтиром для інших?
9. Які потенційні напрямки розвитку сільського зеленого туризму є найбільш перспективними для України (наприклад, гастрономічний туризм, екотуризм, агротуризм, етнотуризм)?
10. Які інноваційні підходи можуть бути використані для підвищення конкурентоздатності українського сільського зеленого туризму на внутрішньому та міжнародному ринках?
11. Яку роль може відігравати сільський зелений туризм у відновленні та розвитку сільських територій після війни?
12. Які інвестиції необхідні для реалізації перспективних напрямків розвитку сільського зеленого туризму в Україні? З яких джерел можуть бути залучені ці інвестиції?
13. Які зміни в законодавстві та державній політиці можуть сприяти більш динамічному розвитку сільського зеленого туризму?

Завдання:

1. Сформулюйте основні фактори, що сприяють розвитку сільського зеленого туризму в Україні, та фактори, що негативно впливають на рівень розвитку сільського (зеленого) туризму.
2. На контурну карту нанесіть межі агрорекреаційних регіонів України, в їх межах визначте і позначте агрорекреаційні райони та вузли (Додаток Г, Д).
3. Зробіть порівняльну характеристику агрорекреаційних ресурсів різних агрорекреаційних регіонів України.

4. Проаналізуйте частку садіб за регіонами, визначте регіони які є лідерами, проаналізуйте чому і які фактори впливають на кількість садіб в регіоні? Чи має вагоме значення географічне розташування регіону та природні умови? Побудуйте діаграму та здійсніть короткий аналіз.

5. Зробіть комплексну характеристику однієї із агроосель (на вибір студента з різних регіонів). Під час проведення практичних занять студент повинен презентувати результати своєї роботи у режимі PowerPoint з використанням мультимедійного обладнання.

ТЕМА 9. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

1. Які основні природні та культурно-історичні ресурси Чернігівської області сприяють розвитку сільського зеленого туризму? Наведіть конкретні приклади.

2. Охарактеризуйте поточний стан розвитку сільського зеленого туризму в Чернігівській області. Які тенденції спостерігаються?

3. Які переваги та недоліки існують для місцевих громад від розвитку сільського зеленого туризму в Чернігівській області?

4. Які види сільського зеленого туризму є найбільш популярними або мають найбільший потенціал для розвитку в Чернігівській області? Чому?

5. Які основні проблеми та бар'єри стримують подальший розвиток сільського зеленого туризму в регіоні?

6. Яку роль відіграють місцеві органи влади, громадські організації та приватний сектор у підтримці та розвитку сільського зеленого туризму в Чернігівській області?

7. Які маркетингові стратегії можуть бути ефективними для просування сільського зеленого туризму Чернігівської області на внутрішньому та зовнішньому ринках?

8. Яким чином можна забезпечити сталий розвиток сільського зеленого туризму в Чернігівській області, враховуючи екологічні, соціальні та економічні аспекти?

9. Який вплив має близькість Чернігівської області до столиці (Києва) на розвиток її сільського зеленого туризму?

10. Які унікальні особливості сільського зеленого туризму Чернігівської області відрізняють його від інших регіонів України?

Завдання:

1. Ознайомтесь з розвитком сільського зеленого туризму в Чернігівській області. Проведіть агрорекреаційне районування області. Виділені агрорекреаційні центри, вузли і райони позначте на контурній карті (Додаток Д, Е).

2. Проаналізуйте проблеми та перспективи розвитку сільського зеленого туризму в вашому районі (за місцем проживання) з використанням

методу SWOT-аналізу. Дані оформити у вигляді таблиці 8.

Для того, щоб краще зрозуміти негативні процеси та переваги розвитку сільського зеленого туризму в регіоні, на основі досліджень та загальної інформації здійснюють SWOT-аналіз стану діяльності сільського зеленого туризму. Проведений аналіз дає змогу об'єктивно оцінити можливості розвитку цього виду туризму та розробити ряд заходів які дозволять усунути можливі проблеми.

Метод **SWOT-АНАЛІЗУ** стосовно сільського зеленого туризму полягає у нотуванні всіх сильних і слабких сторін селянського господарства, сім'ї, оточення та визначенні шансів і загроз розвитку діяльності. Таблиця. 8.

Таблиця 8.

SWOT - аналіз

Період	Сильні сторони	Слабкі сторони
Сучасність	Переваги Йдеться про позитивні сторони сучасності	Недоліки Йдеться про негативні сторони сучасності
Майбутнє	Шанси Позитивні тенденції, які несе майбутнє	Загрози Негативні тенденції, які несе майбутнє

Сильні сторони – це конкретні переваги об'єкта, які вирізняють його з-поміж інших, дають змогу легше реалізовувати визначені цілі та є джерелом додаткових можливостей та економії.

Слабкі сторони, на противагу сильним, – це ознаки господарства, які зумовлені його обмеженими можливостями (наприклад, обмежена житлова чи господарська площа, відсутність капіталу, відсутність досвіду надання агротуристичних послуг тощо).

Аналіз сильних і слабких сторін господарства має на меті визначити його позицію на конкурентному ринку.

Можливості (шанси) і загрози стосуються зовнішніх чинників, на які господарство не має жодного впливу або цей вплив дуже обмежений. Це найчастіше суспільні та політичні чинники (суспільно-політична система держави, законодавство), економічні й технологічні чинники (інвестиційна діяльність, інфляція, державна підтримка), ознаки ринку (попит, пропозиція, конкуренція, ціни, доходи, замінники).

Аналіз можливостей і загроз має спонукати до стратегічного мислення, виваженості, обґрунтованості висунутих намірів, що в основному залежить від інтуїції та досвіду аналітика.

Рекомендована література

1. Васильєв В., Горішевський П., Зінько Ю., Менеджмент сільського туризму: метод. посібник, вип. 5. О., 2009. 56 с.
2. Васильєв В., Триліс В., Семененко К. Маркетинг у сільському туризмі: метод. Посібник, О. вип. 4. О., 2009. 58 с.
3. Гапоненко Г. І., Парфіненко А. Ю., Шамара І. М. Організація сільського зеленого туризму: підручник для студентів спеціальності «Туризм». Суми: ПФ «Видавництво «Університетська книга»», 2021. 300 с.
4. Горішевський П.В., Васильєв В.П., Зінько Ю.В. Сільський «зелений» туризм: організація гостинності на селі: підручник. Івано-Франківськ : Місто-Н, 2003. 158 с.
5. Доценко А. І. Організація сільського туризму: навчальний посібник. К. : ВДК Університету «Україна», 2019. 76 с.
6. Зінько Ю. В., Рутинський М. Й. Сільський туризм: навч. посібник, К., Знання, 2006. 271 с.
7. Костриця М. М. Сільський туризм: теорія, методологія, практика. Житомир, 2006. 196 с.
8. Кудла Н. Є. Сільський туризм: основи підприємництва та гостинності: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2015. 152 с.
9. Кудла Н. Є. Активізація підприємницької діяльності селян шляхом надання агротуристичних послуг, 2012. 335 с.
10. Кудла Н. Є. Менеджмент туристичного підприємства: підручник. К: Знання, 2012. 343 с.
11. Лужанська Т. Ю., Махлинець С. С., Тебляшкіна Л. І. Сільський туризм: історія, сьогодення та перспективи: навч. посібник, К.: Кондор, 2008. 385 с.
12. Рутинський М. Й., Зінько Ю. В. Сільський туризм: навч. посібник К.: Знання, 2006. 271 с.
13. Сільський зелений туризм: методичні рекомендації для господарів садиб / В. Васильєв, В. Триліс, Н. Кудла та ін. К. : Дім. Город. Сад. 2009. 80 с.
14. Сільський зелений туризм: словник-довідник, К., 2016. 79 с.
15. Тищук І. В., Ільїна О. В. Сільський зелений туризм: конспект лекцій. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2024. 94 с.
16. Шульгіна Л. М., Зінченко А. І., Крахмальова Н. М. Маркетингова діяльність підприємства на ринку послуг зеленого туризму К., 2014. 254 с.

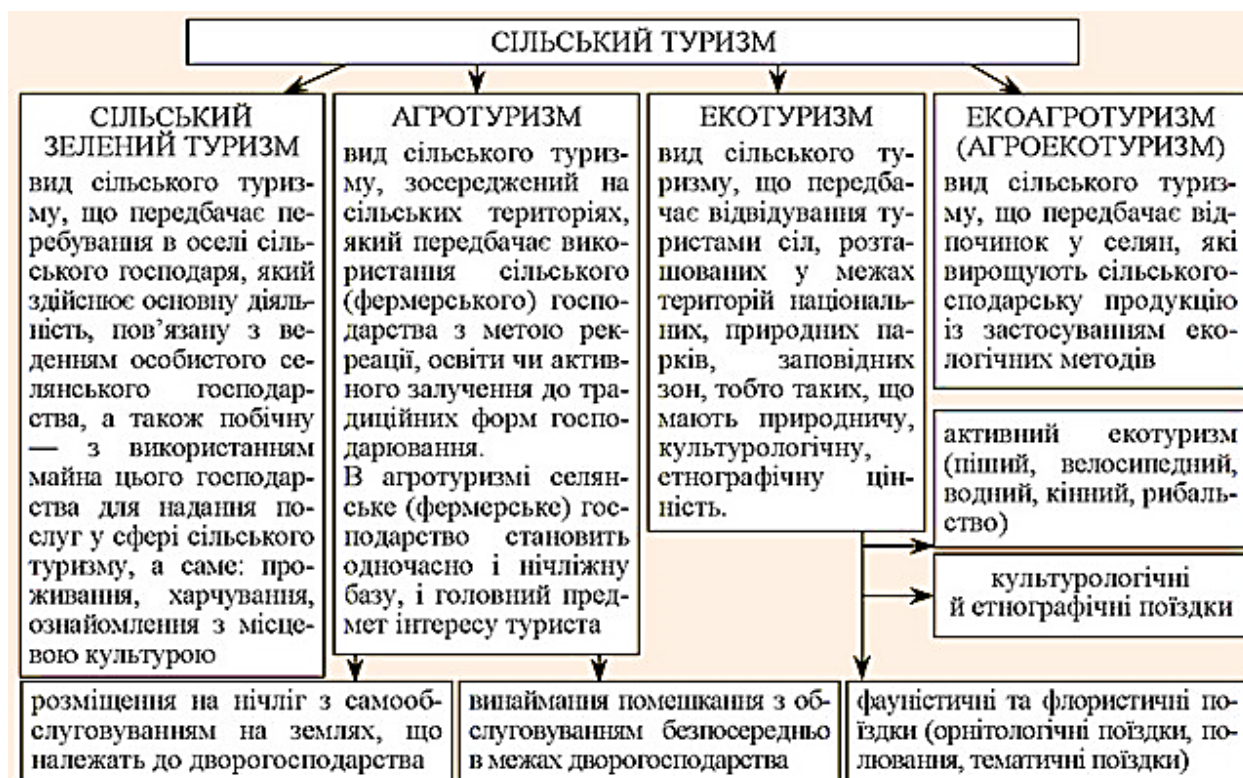
Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Асоціація індустрії гостинності України : веб-сайт. URL: <https://aigu.org.ua/>
2. Вікіпедія: Вільна енциклопедія. URL: <http://uk.wikipedia.org>
3. «[Все про туризм - туристична бібліотека](http://tourlib.net)». URL: <http://tourlib.net>
4. Господарський кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. Документ 436-IV, чинний, поточна редакція — Редакція від 28.02.2025, / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
5. Державна служби статистики України : веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
6. Державне агентство розвитку туризму : веб-сайт. URL: <https://www.tourism.gov.ua/>
7. Закон України «Про туризм». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/324/95%D0%B2%D1%80..>
8. Закон України «Про особисте селянське господарство». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/742-15>.
9. Міністерство аграрної політики та продовольства України : веб-сайт URL: <http://www.minagro.gov.ua/>.
10. Національна туристична організація України : веб-сайт. URL: <https://nto.ua/>
11. Проект закону України «Про сільський та сільський зелений туризм», внесений народним депутатом Кафарським В.І. Реєстраційний № 4299 від 23 жовтня 2003 р. URL: [http // www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
12. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. «Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80#Text>
13. Спілка сільського зеленого туризму України : веб-сайт. URL: <https://greentour.com.ua/>
14. Чернігівська обласна асоціація зеленого туризму «Сіверянські береги» : веб-сайт. URL: <https://siver-obereg.at.ua/>

ДОДАТКИ

Додаток А

Організаційні форми сільського туризму

Додаток Б

Переваги сільського туризму

для господаря агросадиби	для сільської громади	для туристів
<ul style="list-style-type: none"> - додатковий дохід; - особистий розвиток родини; - використання вільних засобів господарства; - естетичний і культурний розвиток членів сім'ї; - активізація діяльності селянської родини 	<ul style="list-style-type: none"> - підвищення рівня зайнятості; - активізація торгівлі; - збереження і розвиток культурної, історичної спадщини села; - розвиток інфраструктури села; - активізація діяльності сільської громади 	<ul style="list-style-type: none"> - активний відпочинок «на природі»; - навчання виробництву продукції на селі, набуття нових умінь; - вживання натуральних страв; - пізнання культури регіону; - безпосереднє спілкування з місцевими жителями

Додаток В

Інструменти маркетингу сільської садиби

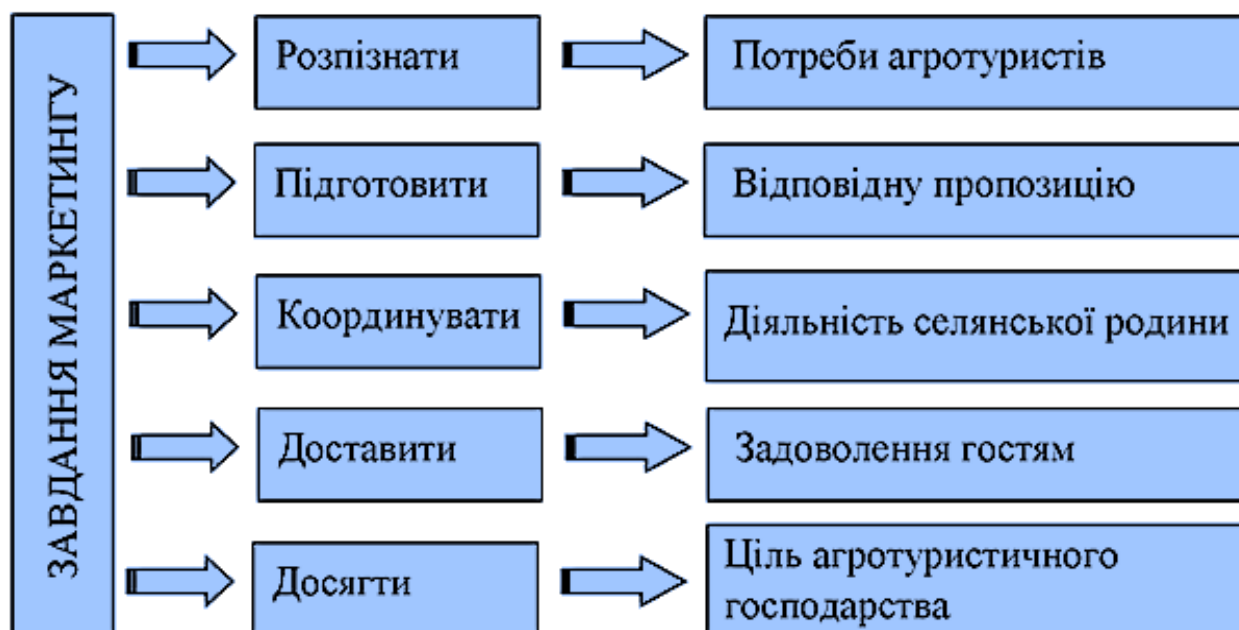

Схема районування сільського туризму в Україні
Схвалена «Спільною сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні»

- 1. Карпатський (Західний):** Закарпатська, Львівська, Івано-Франківська та Чернівецька області.
- 2. Волинсько-Тернопільський (Північно-Західний):** Тернопільська, Хмельницька, Волинська та Рівненська області.
- 3. Київський (Центральний):** Вінницька, Житомирська, Київська, Чернігівська, Черкаська та Кіровоградська.
- 4. Харківській (Північно-Східний):** Полтавська, Сумська, Харківська, Луганська, Донецька та лівобережні райони Дніпропетровської області.
- 5. Причорноморський (Південний):** Дніпропетровська (правобережні райони), Запорізька, Херсонська, Миколаївська та Одеська, а також Автономна Республіка Крим.

Територіальна організація сільського зеленого туризму

Додаток Е

Об'єкти сільського зеленого туризму в районах Чернігівської області

Район	К-ть	Назва	Населений пункт
Корюківський	8	Садиба «Солов'їний Гай»	с. Довга Гребля
		Садиба «Калина»	с. Костючки
		Заміський готельно-ресторанний комплекс відпочинку «Бреч»	с. Бреч
		Приватна садиба	с. Піщанка
		Приватна садиба	с. Старі Боровичі
		База відпочинку багатoproфільного фермерського господарства "Інтер-Агро-База"	с. Чорнотичі
		Агросадиба	с. Городище
		Приватна садиба	с.мт Макошино
Ніжинський	11	Центр відпочинку «Вітрила Маклая»	м. Батурин
		Туристичний комплекс «Берег»	
		Мистецьке екопоселення «Острів обирок»	с.Обірки
		Товариство шанувальників природи Бобровицького району	с. Кобижча
		Зооботанічний комплекс «Басань»	с. Стара Басань
		Еко-готель на хуторі Ворона	хутір Ворона
		Приватна садиба	хутір Гришівка
		Ресторанний комплекс «Хутір рибацький»	с.Хвилівка
		Комплекс відпочинку «Лісова казка»	с. Мала Кошелівка
		Комплекс відпочинку «Купайла»	с. Талалаївка
		Садиба зеленого туризму	с. Леляки
Новгород-Сіверський	7	Будинок туриста «Затишок» Мезинського НПП	с. Городище
		Будиночок туриста «Хотинський» Мезинського НПП	с. Радичів
		Пансіонат «Десна»	
		Садиба «На краю світу»	с. Деснянське
		Приватна садиба	с. Мезин
		Садиба Сільського зеленого туризму	с. Бужанка
		Котедж «Гостинний двір»	м. Н-Сіверський
Прилуцький	14	Центр заміського відпочинку «Княжий»	с.Колісники,
		Центр відпочинку «Козацька фортеця»	с. Бубнівщина
		Кафе-мотель «Миколаївський самовар»	с. Заїзд
		Мотель-ресторан «Каїр»	
		Садиба «Боршна»	с. Боршна
		Приватна зелена садиба «Зайці»	с.Валки
		Приватна зелена садиба «Вишиванка»	
		Садиба «Мисливська паланка»	с. Тростянець
		«Адоніс»	
		Сільський дім «У Василя»	
		Родинний хутір «Зелена світлиця»	с. Хаєнки
		Агросадиба «Соколинний хутір»	с. Петрушівка
Котедж «Срібне сіті»	с.мт Срібне		

		Дегустаційна зала питних медів «Бджолярій»	с. Сокиринці
Чернігівський	34	База відпочинку «Седнівський кінний двір»	сmt Седнів
		Котедж «У Карася»	
		База відпочинку «Прохорів хутір»	с. Прохорів
		Заміська база «Будинок мисливця»	с. Количівка
		Котедж «Зачарована Десна»	
		ЕКО готель «Шишкін»	с. Снов`янка
		«На Андріївських озерах»	с. Андріївка
		«У гості в Боромики»	с. Боромики
		Приватний готель	с. Смолин
		Приватна садиба	с. Вознесенське
		Готель «Петрова Слобода»	с. Іванівка
		База відпочинку «Санрайз»	Околиці Чернігова
		База відпочинку «Ранчо клуб»	
		Туристичний комплекс «Золотий берег»	
		«Біля Святого озера»	
		«Біля Лісковицького озера»	с. Сорокошичі
		База (плавбаза) відпочинку «Нептун»	
		Садиба «Отрохи»	с. Отрохи
		Котедж «Старогородка»	м. Остер
		Парк природи «Беремицьке»	с. Беремицьке
		Готельно-ресторанний комплекс «Козак Вакула»	сmt Козелець
		Туристичний комплекс «Голубі озера»	с. Олешня
		Туристичний комплекс «Садиба Софії Русової»	
		Еко-садиба «На селі у дідуся»	с. Кам`янка
		Садиба «Лісова застава»	
		Садиба «Старий кордон»	
		Садиба «Будинок на Дніпрі»	с. Неданчичі
		Туристична база «Дніпро»	
		Ранчо «Стара Підкова»	с. Гута
		Садиба «Зруб у бору»	с. Лизунова Рудня
		База відпочинку «Зачарована Десна»	с. Ковчин
		Садиба «Червона калина»	сmt Куликівка
		База відпочинку «Берізка» Ніжинського НВК «Прогрес»	с. Салтикова Дівця
		Приватна база відпочинку «Богдан»	с. Кладьківка
База відпочинку «Придеснянка» ВАТ «Ніжинсільмаш»			
База відпочинку «Металіст» Ніжинського ВАТ «Мехзавод»			
База відпочинку «Геолог» Ніжинського НГРЕВС			
Котедж і конюшня «Дім Хаскі»	с. Авдіївка		
База відпочинку Ніжинської дистанції сигналізації і зв'язку			